Vannforvaltningsforskriften (VFF) og revisjoner av vassdragskonsesjoner

Vassdragsseminaret 2006

13.11.06

Tor Simon Pedersen, NVE

Tiltaksplaner

- Et utvalg av vannområdene (ca 20 vannområder?) følger EUs kjøreplan, dvs forvaltningsplan i 2009 og måloppnåelse i 2015. Ordinær frist for måloppnåelse er 2022 for Norge
- Kriterier for disse vannområdene: Grensevassdrag eller vannområder der det foreligger ”betydelige miljøutfordringer eller brukerkonflikter”
- Utarbeidelse av tiltaksprogram fra 01.10.07
- Forvaltningsplan vedtas i 2009

Forvaltingsplaner

- Utarbeides av Vannregionmyndigheten
- Sammenfatter tiltaksplaner, inklusive miljømål, utarbeidet av lokalnivået, vannområdene, i et tiltaksprogram
- Forvaltningsplanen vedtas av fylkestinget, godkjennes av Kongen som kan fastsette endringer ut fra rikspolitiske interesser
- Forvaltningsplanen retningsgivende for beslutninger i henhold til sektorlovverk, f.eks revisjoner og konsesjoner

Forskriften og revisjoner

Fra NVEs strategi 2006-2009:

- ”NVE vil forbedre miljøtilstanden og sikre artsmangfoldet i vassdragene ved aktivt å bruke muligheten til å revidere gamle konsesjoner……NVE vil spille en aktiv rolle i oppfølgningen av vann- og vassdragsdirektiver og bidra til en lik bruk av dem i Europa”
- Vilkårsrevisjon blir dermed et av NVEs verktøy i forbindelse med vannforvaltningsforskriften

Vassdragsreguleringsloven om revisjoner

Revisjon av konsesjon

- Offentlig eide selskap (>2/3 offentlig eid) som har tidsubegrensede konsesjoner

Fornyelse av konsesjon

- Private selskap som har tidsbegrenset konsesjon, 50 år eller 60 år

Revisjon av vassdragskonsesjoner

- Konsesjonæren sitter på rettighetene gitt i konsesjonen
- Det er bare vilkårene for hvordan konsesjonen utnyttes som kan endres
- Konsesjoner/vilkår
  - Regulerer forholdet til
    - offentlig myndighet
    - allmennheten
  - Regulerer ikke
    - privatrettslige forhold (grunneiere etc)

Om revisjoner

- Adgangen til å kreve revisjon av vassdragskonsesjoner gjelder tidsubegrensede tillatelser eldre enn 50 år, og for tillatelser gitt etter 1992, eldre enn 30 år
- Det gis ikke adgang til å endre betingelser knytta til reguleringshøyder (LRV og HRV) og overføringer mellom magasin etc.
- Betingelser knytta minstevann, fyllings-bestemmelser og tapping er reviderbare. Pålegg om fysiske avbøtende tiltak inngå som standardvilkår ved revisjon.
- Generelt kommuner og frivillige organisasjoner som kan kreve revisjon
- Syv tillatelser er til behandling i NVE eller OED pr. dd.

Når kan revisjon kreves?

- Alle tillatelser før 1959: 50 år etter konsesjonstidspunkt
- Alle tillatelser gitt 1959-1972: Etter 50 år
- Alle tillatelser gitt 1972-1992: I 2022
- Alle tillatelser gitt etter 1992: Etter 30 år
- Mulig å kreve revisjon i ca 100 vassdrag før 2009 (og mange flere fram mot 2022 og senere….)
- Vannforvaltningsforskriften gir mulighet for utsettelse av frister (2x6 år, §9, forskriften) samt ”mindre strenge miljømål” (tidsubegrenset, §10, forskriften). Denne kan brukes for å fase revisjonene inn i de vassdragsvise forvaltnings-planenes seksårsykluser.

Sitat fra Ot.prp.nr.50 (1991-92):

side 47

"Berørte interesser har på sin side et ansvar for å påvise hvilke endringer og nye vilkår det er behov for."

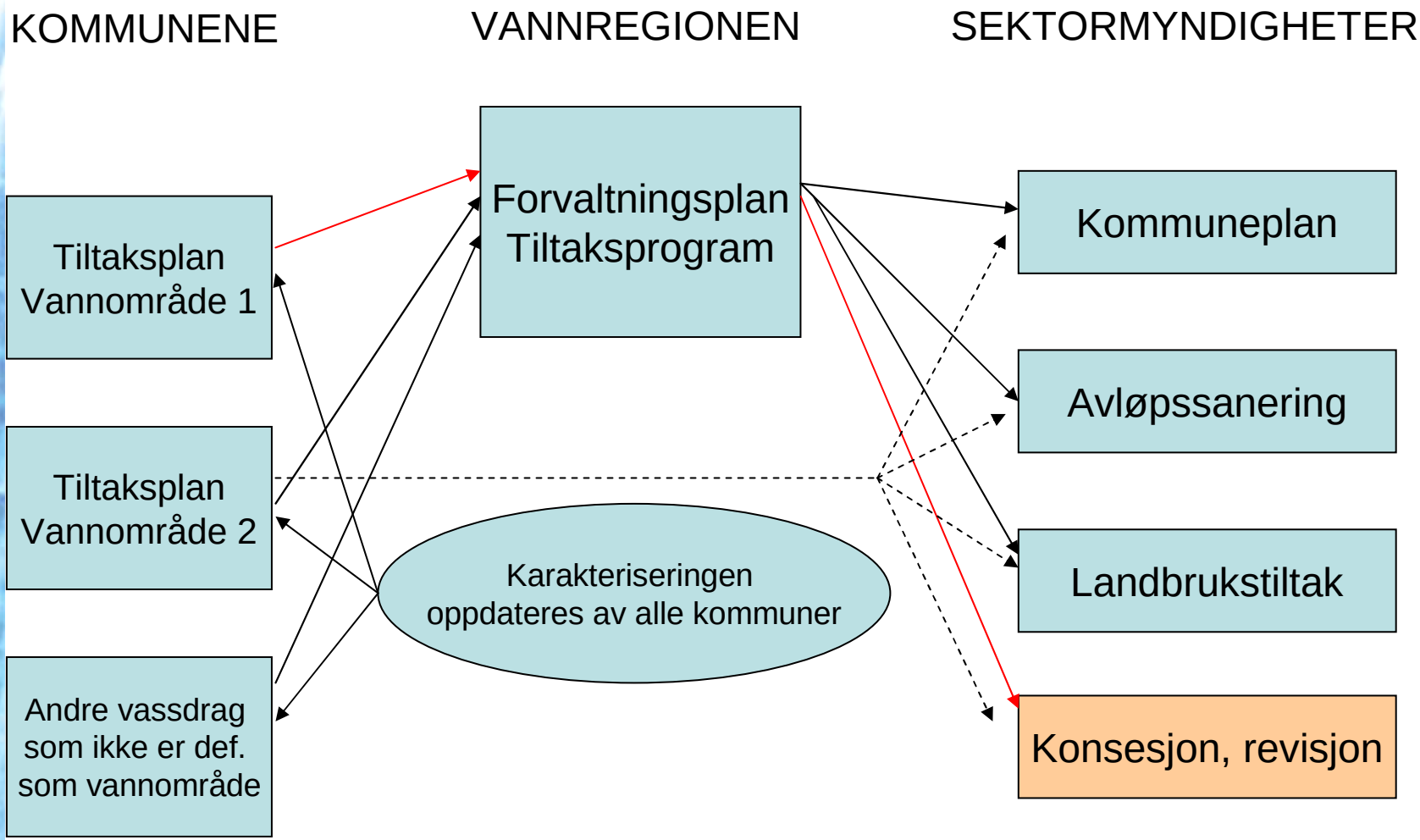
og side 48

"Under enhver omstendighet er det ikke aktuelt med et utredningsomfang på tilnærmet samme nivå som ved en konsesjonsbehandling. Det må tvert imot forutsettes at utredningsbehovet vil være moderat."

Side 111

"Revisjon er ikke ment å være en "mini-konsesjonsbehandling", og eksterne høringsrunder er ikke ment å være obligatoriske"

Prinsippskisse tiltaksplanlegging og gjennomføring

Hva skal den lokale tiltaksplanen inneholde for SMVF ?

- Lokale problemer og ønsker
- Forslag til miljømål SMVF
  - Eksempel: Fiskemuligheter/reproduserende ørret i elv x
- Forslag til tiltak
  - Eksempel: Vannpåslipp og habitatjustering i elv X
- Anslå kostnader og effekter for ulike tiltak der det er mulig og hensiktsmessig. Prioriteringsliste dersom det lar seg gjøre basert på felles parameter for å sile ut de mest urealistiske tiltakene.

UTFORDRINGER:

Ikke foregripe eller dublere senere saksbehandling i henhold til sektorlovene.

Hvilket detaljeringsnivå er hensiktsmessig?

Hvem betaler for planen?

Tabell 2A ELVER - Uten fysiske inngrep i selve elveforekomsten

Hovedgruppe		Undergruppe	Tilsiktet hovedvirkning	Spesifikk virkning eller målgruppe	Økologisk effekt	Effekt på vannbruk Kostnads-effektivitet
Fiskeutsettinger	**E1a**	rogn	Bedre fiskebestand	Støtter naturlig rekruttering	Kan gi mye småfisk	
	E1b	plommesekkyngel	Bedre fiskebestand	Valgt aldersgruppe som settes ut er steds-spesifikk.	Redusert mangfold	Nøytral for produksjon
Inngrep for å støtte opp om en bestemt art	**E1c**	startforet yngel	Bedre fiskebestand			
	E1d	sommergammel yngel	Bedre fiskebestand			
	E1e	smolt	Bedre fiskebestand			
	E1f	voksen fisk	Bedre fiskebestand		Omdiskutert	
Fisketrapper	**E2a**	Kulpetrapp	Tillater oppstrømsvandring	Bedre adgang til nye gyteområder	Ingen alternativer	**Litt negativ for** produksjon
	E2b	Motstrømstrapp	Tillater oppstrømsvandring			
Hjelp til oppvandring av anadrom fisk	**E2c**	Renner	Tillater oppstrømsvandring			
	E2d	Gjennomløpskasser	Tillater oppstrømsvandring			
	E2e	Trykkslusetrapper	Tillater oppstrømsvandring			
	E2f	Fangstkammer	Tillater oppstrømsvandring			
	E2g	Kulverter/rør	Tillater oppstrømsvandring			
	E2f	Skremming fra utløp	Hjelper oppstrømsvandring		Bare supplement	Nøytral for produksjon
Endret oppstrøms tappenivå/ strategi	**E3a**	To inntak i magasinet	Endret vanntemperatur i utløp	Fisk, islegging og frostrøyk	Økt vårtemperatur favoriserer laks	Nøytral for produksjon
	E3b	Sesongmessig tappevariasjon	Etterligner naturlige sesongvariasjoner			Negativt for produksjon
Tiltak i anlegg oppstrøms	**E3c**	Geometri endres, bekkeinntak	Minske luftinnblanding	Reduserer nitrogenmetning		
	E3d	Geometri endres, utløp	Lufting, dykking osv			

Hva skal det regionale tiltaksprogrammet inneholde?

- Oppsummering av tiltaksplanene innen regionen
- Se på alle vannområdene og alle sektorene under ett – gjøre prioriteringer
- Ta inn regionale/nasjonale føringer
- Se på mulige virkemidler t.d. oversikt over fremtidige revisjoner
- Forslag til miljømål og unntaksvurdering
- Anbefale tiltakstyper og tilhørende anslag på kostnader (dette gir implisitt et anslag på fordeling mellom sektorer)
- Anbefale at nye vannområder (tiltaksområder) opprettes

Endelig utforming og gjennomføring av tiltak (av sektorene, for eksempel ved revisjon)

- Ta inn føringer fra forvaltningsplanen og gjøre nytte av analyser fra lokal tiltaksplan (stipla linjer i skisse)
- Endelig fastsettelse av miljømål og unntak
  - Eksempel: Reproduserende ørret av en viss størrelse i vannforekomst x. Reetablering av nær naturlig økologi i vannforekomst x. Definere om vannforekomsten når GØP (godt økologisk potensial) eller om det må gjøres unntak.
- Endelig fastsettelse av tiltak basert på vurderinger av miljøeffekter og kostnader sammen med andre vurderinger omkring fordeler og ulemper for samfunnet (peker tilbake på miljømål/unntak)
  - Eksempel: Eksakte vannføringsverdier (m3/s), fyllingsrestriksjoner /sommerregulering
  - Bruk av standardvilkår med påfølgende habitatjustering (antall terskler etc).

UTFORDRINGER:

Sektormyndighetene må i større grad ”ta inn over seg” fylkesplanen (forvaltningsplanen)

Hvorfor mer ”tricky” med regulerte VF enn andre påvirkete VF?

- Miljømål for SMVF ikke fast størrelse, men bestemt ut i fra lokale forhold og mulige tiltak
- Relativt lav kunnskap om effekt og kostnader av tiltak + mer avhengig av geografi, årstid, artstyper (livssyklus, antall, variasjon). Tiltak har ofte andre effekter enn bare miljø – må også inn i vurderingen for hva som er fornuftig å gjennomføre.
- Hensiktsmessig å ta den grundigste analysen som del av revisjons og konsesjonsprosessen fordi
  - Sees i sammenheng med samfunnet for øvrig
  - Grundig høringsprosess med alle involverte
  - Lovhjemmel for gjennomføring av utredninger og tiltak

VFF og revisjoner

- VFF vil trolig bety flere revisjonskrav
  - Fordi revisjon som mulighet får øket fokus i tiltaksplanene på lokalt nivå og i forvaltnings-planene
  - Info om revisjonsmuligheten tilgjengeligjøres
  - …men det avhenger av resultatene fra de første revisjonene og politiske føringer via RPR

VFF og revisjoner

- VFF forutsetter helhetstenkning……
  - Hva med konsesjonsfrie tillatelser?
  - Hvis ikke alle tillatelser i et vassdrag kommer opp til revisjon samtidig?
    - Vrl §28 omgjøring av konsesjoner?
    - Vrl §66 innkalling til konsesjonsbehandling?
  - Reguleringshøyder og overføringer?
- Hvem kan kreve revisjon i framtiden? Vannregionmyndigheten, som en del av forvaltingsplan?
- Kan utredninger tas i forkant av revisjon, som en del av tiltaksplaner?

VFF og revisjoner

- Tiltaksplanlegging og forvaltningsplan etter VFF vil være en god ”forprosess” for revisjoner, men hvordan vil de påvirke revisjonsprosessen?
  - Kan deler av utredningene tas i forkant av revisjonen, som en del av forvaltningsplanen?
- Miljømålene og tiltakene som pålegges i revisjonen, hvordan vil Direktivet/Forskriften påvirke disse?
- Vil forskriften bidra til økt miljøforbedring i regulerte vassdrag? Legger den et press på sektormyndigheten?
- Forskriften har 6-årige planperioder. Konsesjonene er mer langsiktige. Er det et problem?